

Мосійчук І.В.

кандидат економічних наук, старший викладач кафедри
менеджменту і адміністрування
Житомирський державний університет імені Івана Франка,
м. Житомир, Україна

МЕХАНІЗМИ ДЕРЖАВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ

Актуальність. На сучасному етапі в Україні продовжуються трансформаційні процеси, які спрямовані на розвиток ринкової економічної системи, що обумовлює необхідність активної регулюючої ролі держави. Чисельними науковими дослідженнями у сфері державного управління доведено, що у країнах із трансформаційною економікою необхідність державного регулювання проявляється більшою мірою, оскільки самоорганізація (а ринок є класичним зразком самоорганізації) властива досить стійким системам і малоефективна в період переходу від однієї системи до іншої, враховуючи також і той факт, що трансформаційні процеси ускладнюються загостренням соціальних проблем, які мають бути пом'якшені.

У цьому аспекті саме держава є унікальним за своїми можливостями суб'єктом економіки. Враховуючи, що закономірністю періоду системної економічної трансформації є якісна зміна сукупності взаємовідносин між державою та економікою, доопрацювання потребують теоретико-методологічні аспекти державного регулювання економіки. Для розвитку сталої, ефективної та конкурентоспроможної соціально-орієнтованої економіки в Україні потрібний ефективний і дієвий механізм державного регулювання, спрямований на реалізацію основної мети, яка полягає у виконанні соціально-економічних функцій держави і забезпеченні сталого економічного зростання.

Огляд наукових публікацій показав, що у сфері державного управління достатньо глибоко та повно розкрито механізм державного управління. Крім того, окремі публікації розкривають механізми державного регулювання в окремих галузях і сферах. Відтак сформувалися погляди на механізм державного регулювання підприємницької діяльності, малого бізнесу, аграрного сектора, зайнятості, територій, інноваційної сфери, банківського сектора тощо. Однак поза увагою залишився механізм державного регулювання економіки України. На сьогодні поки не визначено та не розвинуто теоретичні засади механізму державного регулювання економіки, що обумовлює необхідність більш глибоких досліджень у цьому напрямі.

Мета. Проаналізувати теоретико-методологічні аспекти державного управління, державного регулювання економіки України та визначити сутність, структуру механізму державного регулювання економіки.

Механізм державного управління – це система, призначена для практичного здійснення державного управління та досягнення поставлених цілей, яка має визначену структуру, методи, важелі, інструменти впливу на об'єкт управління з відповідним правовим, нормативним та інформаційним забезпеченням.

Комплексний механізм державного управління може складатися із таких видів механізмів:

1. Економічного (механізми державного управління банківською, грошово-валютною, інвестиційною, інноваційною, кредитною, податковою, страховою діяльністю тощо).

2. Мотиваційного (сукупність командно-адміністративних та соціально-економічних стимулів, що спонукають державних службовців до високоефективної роботи).

3. Організаційного (об'єкти, суб'єкти державного управління, їх цілі, завдання, функції, методи управління та організаційні структури, а також результат їх функціонування).

4. Політичного (механізми формування економічної, соціальної,

фінансової, промислової політики тощо).

5. Правового (нормативно-правове забезпечення: закони і постанови Верховної ради України, укази президента, постанови і розпорядження кабінету міністрів України, а також методичні рекомендації та інструкції тощо.)

Результати. Кожен з цих механізмів державного регулювання економіки варто розглядати як систему, яка становить компонентну структуру. Їх складовими є цілі, завдання, принципи, функції, суб'єкти й об'єкти, методи та форми державного регулювання економіки, які у своїй взаємодії та взаємозв'язку обумовлюють економічну політику країни, реалізація якої сприятиме досягненню стратегічної мети та виконанню регулюючої функції держави у сфері державного управління. Відповідно до представленого механізму, розкривається сутність державного регулювання економіки, яка проявляється у забезпеченні відносин між суб'єктами державного регулювання та об'єктами, які утворюють цілісну систему з асиметричним впливом її елементів.

Результатом реалізації механізму державного регулювання економіки України є формування економічної політики та її складових як інструмента реалізації державної регулюючої функції у механізмі державного управління економікою.

Висновки. В умовах трансформаційної економіки державне регулювання економічних процесів нашої країни потребує адекватного механізму, який необхідно коригувати як упродовж, так і в міру завершення переходу до ринкової системи господарювання. Для вирішення цього складного й актуального завдання запропоновано механізм державного регулювання економіки і охарактеризована його компонентна структура. Цей механізм представлено як систему, до складу якої увійшли необхідні, з погляду ефективної організації та реалізації регулюючої функції держави, елементи, він адекватно відбиває складну систему соціально-економічних відносин між державою як суб'єктом регулювання та об'єктами. З огляду на те, що

державне регулювання економіки – це одна з функцій державного управління, представлений механізм визначено похідним від механізму державного управління.

Література:

1. Кравченко О. М. Теоретичні підходи до визначення поняття “механізм державного управління” / О. М. Кравченко // Державне управління: удосконалення та розвиток [Електронний ресурс] : електрон. наук. фах. вид. — 2009. — № 3. — Режим доступу : <http://www.dy.nauka.com.ua/index.php?operation=1&iid=56>.

2. Малиновський В. Я. Державне управління [Текст] : навч. посіб. / В.Я. Малиновський. — вид. 2-ге, доп. та переробл. — К. : Атіка, 2003. — 576 с.

3. Піхняк Т. А. Проблеми механізму державного регулювання економічного зростання [Електронний ресурс] / Т. А. Піхняк. — Режим доступу:

http://www.nbuv.gov.ua/portal/soc_gum/Znphktei/2011_1/statti/pixnyak/pixnyak.htm.

4. Радченко О. В. Категорія “механізм” у системі державного управління / О. В. Радченко // Держава та регіони [Текст] : наук.-вироб. журн. Класич. приватн. ун-т. — 2009. — № 3. — С. 64—69. — (Серія: Державне управління).

5. Рудницька Р. М. Механізми державного управління: сутність і зміст [Текст] / Р. М. Рудницька, О. Г. Сидорчук, О. М. Стельмах ; за наук. ред. д. е. н., проф. М. Д. Лесечка, к.е.н., доц. А. О. Чемериса. — Львів : ЛРІДУ НАДУ, 2005. — 28 с.

6. Стеченко Д. М. Державне регулювання економіки [Текст] : навч. посіб. / Д. М. Стеченко. — 3-тє вид., випр. — К. : Знання, 2006. — 262 с.

7. Федорчак О. В. Класифікація механізмів державного управління / О. В. Федорчак // Демократичне врядування [Електронний ресурс] : наук. вісн. — 2008. — Вип. 1. — Режим доступу : <http://www.academy.lviv.ua>.

8. Харченко Н. П. *Поняття механізму держави, наукові пошуки теоретикоправової дефініції / Н. П. Харченко // Ученые записки Таврического национального университета им. В. И. Вернадского [Текст]. — 2007. — Т. 20 (59). — № 2. — С. 278—284. — (Серия “Юридические науки”).*